

Lausunto

17.06.2022

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Savitaipaleen kunta kannattaa työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirtoa kunnille. Kunnilla on vahva tahtotila vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn.

Tehtävää ei tulisi laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi (kuntalaki 8 §), vaan kyseessä tulee olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Pieni kunta voi hoitaa, paikallisten tarpeiden ja olosuhteiden mukaan, tehtävää itse tai kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muodoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteistoimintamuoto ei rajautuisi vain kuntayhtymään tai vastuukuntamalliin. Mikäli kunnille jäisi pelkästään rahoitusvelvoite ilman järjestämisvastuuta, se ei vastaisi uudistuksen tavoitteita.

Uudistuksen onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät. Kuntaliiton esille nostama työttömyyden painoarvon korotustarve on myös Savitaipaleen kunnan näkökulmasta tarpeellinen.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Uudistuksen ja hallituksen esityksen tavoitteet ovat perusteltuja: työvoimansaataavuuden parantaminen ja työllisyyden edistäminen koko alueen ekosysteemiä hyödyntäen. Hallituksen esitys ei kuitenkaan juurikaan tarjoa uusia keinoja työttömyyden pienentämiseen vaan keskittyy pitkälti siihen, että palvelujen järjestämisvastuu siirretään sellaisenaan valtiolta kunnille.

Olennaisena ongelmana nykyisessä järjestelmässä on se että osa työtä hakevista henkilöistä ovat työkyvyttömiä. Heidät tuleekin siirtää heille paremmin soveltuvan palvelun ja etuuden piiriin. Tarvittaessa heille tulee luoda uusi tuki-/etuusmuoto. Suunniteltu palkkatuki uudistus ei myöskään tue tämän kohderyhmän työllistämistä. Niissä kunnissa joissa on kiinnitetty jo pitkään huomiota pidempään työttömänä oleviin henkilöihin, on vankka kokemus siitä että he eivät työllisty avoimille työmarkkinoille.

Tärkeää on varmistaa, että uudistuksen rahoitus ja resurssointi ovat uudistuksen tavoitteisiin nähden riittävät. Perustuslakivaliokunta on aiemmin korostanut, että kunnan tehtävistä säädettäessä on myös huolehdittava kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun uudistaminen

Työnhakijoiden ja työnantajien palvelut oltaisiin esityksen mukaan siirtämässä pääosin kuntien tehtäväksi. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista mahdollistuu siten että kunnat voivat itse päättää palveluiden järjestämistavasta.

Lakiesitykseen tarvitaan uusia konkreettisempia keinoja/työkaluja työllisyyden hoitoon. Järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille ei pelkästään tuo lisäarvoa palveluiden järjestämiseen. Lakiesityksestä on päinvastoin poistettu niitä työkaluja, joita kunnat ovat hyödyntäneet esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien palvelemiseksi. Pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen tarvitaan joko kaikki mahdolliset keinot kuntouttavasta työtoiminnasta alkaen sillä ymmärryksellä että valtaosa heistä ei työllisty avoimille työmarkkinoille tai heille tulee osoittaa heitä paremmin tukeva muu palvelu- ja tukimuoto. Kuntia ei tule rangaista pitkään työttömänä olevien henkilöiden alentuneesta toimintakyvystä ja terveydentilasta esimerkiksi työmarkkinatuen kuntaosuuden muodossa.

Esim. palkkatuki uudistus on hankaloittamassa kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä. Kolmannensektorin toiminta on luotu niitä pitkäaikaistyöttömiä tai osatyökykyisiä varten jotka eivät työllisty avoimille työmarkkinoille ja jotka tarvitsevat paljon tukea elämän perusasioihin. Kolmassektori tulee joko säilyttää tai kuten aiemmin todettu työkyvyttömät henkilöt tulee siirtää muiden tukien ja apujen piiriin.

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Savitaipaleen kunta pitää hyvänä, että esityksen mukaan valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Jotta kustannukset aidosti korvataan täysimääräisenä, tulee ottaa huomioon Pohjoismaisen asiakasmallin kustannukset sekä yleensäkin vuoden 2024 kustannukset kaiken kaikkiaan. Rahoitukseen tulee myös yhdistää indeksitarkastus.

Uudessa mallissa, jossa palvelujen järjestämisvastuu siirretään kunnille, työmarkkinatuen kuntaosuuksien eli ns. sakkomaksujen kerääminen herättää kysymyksiä. Onko edelleen tarpeen pitää yllä hallinnollisesti työllistävää järjestelmää, jossa valtio rahoittaa valtionosuuksilla kuntien työllisyystoimia ja samalla kerää rahoitusta pois kunnilta sakkomaksuilla? Pelkkä työllistäminen ja sen kautta saatava verotulo olisi riittävä kannustin kunnille työllistää ja satsata alueensa elinvoimaisuuteen. Järjestelmän tarkoituksenmukaisuutta uudessa mallissa tulisi selvittää.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Vaikutuksia kuntatalouteen on mahdotonta arvioida koska kokonaisuuteen vaikuttavat lukuisat muut päällekkäiset lakimuutokset (palkkatuki, kotouttamislainsäädäntö jne.). Kaikkia uudistuksia ei tulisi toteuttaa samaan aikaan, vaan esimerkiksi rahoitusvastuuseen liittyvä muutos tulisi siirtää tulevaisuuteen (siirtymäaika), jolloin uusilla työvoimaviranomaisilla olisi aikaa saada turvata hallinnollisen uudistuksen tuomat mahdolliset haasteet.

Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely

Esityksestä ei käy riittävän yksityiskohtaisesti ilmi, mitkä palvelut siirtyvät kunnille tai mitkä palvelut jäävät valtion vastuulle. Näiltä osin esitystä tulee täsmentää. Uudistuksen tavoitteena tulee olla järjestämisvastuun hallinnollisen siirron lisäksi palvelujen ja palveluprosessien uudistaminen huomioiden kuntien nykyisten tehtävien ja vapaaehtoisten tehtävien tarjoamat mahdollisuudet.

Ennen järjestämisvastuun siirtoa, tulee olla myös valtakunnallisesti yhdenmukainen käsitys siirtyvistä henkilöistä ja tehtävistä.

Yhteys hyvinvointialueen palveluihin tulee säilyttää nuorten psykososiaalisen tuen osalta ja turvata rahoitus kaikille alueille. Esityksen mukainen tarveharkinta voi pahimmillaan johtaa alueelliseen epätasa-arvon kasvamiseen, tarpeiden painottuessa kasvukeskuksiin.

Yleensäkin yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa tulee olla saumatonta eikä esim. tietosuojakysymykset saa olla esteenä tarvittavien tietojen siirrossa.

Monialaisten palvelujen osalta on tärkeää sitouttaa hyvinvointialueet myös uudistukseen ja taata se, että tilanteissa, joissa asiakkaat tarvitsevat hyvinvointialueen palveluja, he niitä myös saavat. Miten kannustetaan hyvinvointialueet mukaan yhteistyöhön?

Työttömyysturvaa koskevat tehtävät

Työttömyysturvatehtävän jakautuminen valtion ja kuntien toimivaltaan kuuluviin asioihin on epätarkoituksenmukaista. Myös liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta ja tietosuojat

Olennaista on että eri yhteistyökumppaneiden keräämä tieto on saatavilla asiakkaan työllistymistä edistämiseksi.

Muutokset ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen tehtäviin; Yrityksen kehittämisavustus ja yritysten kehittämispalvelut

Yritysten kehittämispalvelut ja rahoitustehtävät tulisi harkita siirrettäväksi paikallistasolle eli kuntiin tuotettavaksi samaan tapaan kuin muutkin julkiset työvoima- ja yrityspalvelut. Pelkkä starttirahan jakaminen ei takaa yritysten näkökulmasta toivottua palvelujen ja tukimahdollisuuksien yhdenluukun periaatetta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Kunnalla olla tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa oman kuntansa työttömien työllistymiseen ja näin saada kunnalle koituvia maksuosuuksia alennettua. Palvelujen saatavuus jokaisessa kunnassa on työttömien työnhakijoiden kannalta ensisijaista.

Kuntien taloudelliset vastuut lisääntyvät merkittävästi muun muassa kannustavan rahoitusmallin johdosta. Esitetyn uudistuksen rahoitusmalliin liittyy merkittävä riski kunnan talouden tasapainolle. Kompensaatio ja tasausmenettelyn määrittäminen poikkileikkaustilanteessa heikentää sellaisten kuntien talouden tasapainoa, joissa on jo ennestään suuri rakenteellinen työttömyys ja joissa pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisu työllistämistoimilla on epätodennäköistä. Lisäksi esityksen kuntakohtainen kustannusten nykytila on muodostettu laskennallisesti, koska työvoimapalveluita ei nykyisin järjestetä kuntakohtaisesti.

Esityksen mukaan henkilöasiakkaiden asiointi ja työvoimakoulutuksiin hakeutuminen on mahdollista myös muualla kuin kotikunnan työllisyysalueella ja kotikunta on velvollinen maksamaan asiainnista

ja koulutuksista korvausta sille työllisyysalueelle, jossa asiointi tai koulutus tapahtuu. Käytännössä kunta ei pysty vaikuttamaan kustannusten syntymiseen, vaan kunnalle jää esitetyissä tapauksissa pelkästään maksajan rooli.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

Huomiot on kirjattu aikaisemmissa kysymyksissä.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

Huomiot on kirjattu aikaisemmissa kysymyksissä.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

Esitykseen sisältyvät lakien luonnollinen voimaanpanoajankohta on 1.1.2025.

Muutoksen toimeenpano vaatii laajaa yhteistoimintaa. Yhteistoiminnan toteuttaminen edellyttää valtion ja kuntien välistä avointa, selkää ja ratkaisukeskeistä keskustelua sekä sitoutumista muutoksen edistämiseen ja toteuttamiseen.

Esityksen mukaan perehdytysohjelma on osa muutosohjelmaa, ja se suunnitellaan yhdessä kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Perehdytysohjelma pitäisi käynnistää hyvissä ajoin ennen uudistuksen voimaantuloa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

--

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Rahoituksen näkökulmasta työssäkäyntialueen määritelmää tulisi täsmentää siten, että henkilöasiakkaan kotikunta ja sen työssäkäyntialue sisältyvät aina alueeseen, jolta henkilöasiakas on ensisijaisesti velvollinen hakemaan työtä. Nykyinen muotoilu johtaa tilanteisiin, jossa henkilöasiakkaan virallinen kotikunta maksaa kustannukset, vaikkei henkilöasiakas tosiasiallisesti asu kotikunnassaan ja ei hae edes työtä kotikunnan työssäkäyntialueelta. Asia tulisi ratkaista ja

tarkastella kuitenkin siten, ettei se estä myöskään työllistymistä toiselle alueelle, mikäli se on työnhakijan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Etelä- Karjalassa ollaan sitouduttu alueelliseen valmisteluun ja valmius yhteistoimintaan on olemassa. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä.

Maaseutukuntien lähipalveluiden turvaaminen on olennainen asia yhdenvertaisten palveluiden saatavuuteen.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

Pidempään työttömänä olleiden asiakkaiden kohdalla palveluprosessit ovat pitkiä ja erityisesti työkyvyssä olevien haasteiden selvittämisen päävastuu ja palveluprosessit ovat pitkälti tulevan hyvinvointialueen vastuulla. Kunta tai tuleva työvoimaviranomainen ei voi vaikuttaa näiden prosessien toimivuuteen ja resurssointiin. Työnhakuvelvollisuuden asettamista tulisikin selkiyttää ja varmistaa kannustavan rahoitusmallin toimivuus ja oikeudenmukaisuus erityisesti niissä tapauksissa, joissa asiakkaalla on hoitosuhde kesken sosiaali- ja terveystieteiden puolella. Samoin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työnhakuvelvollisuutta tulisi selkiyttää. Kuntaa ei voi rangaista työ- ja toimintakyvyn haasteista, joiden hoitoprosessista se ei ole enää vastuussa. Näiden hyvinvointialueelle ohjautuneiden asiakkaiden osalta rahoitusmalli voisi olla samantyyppinen kuin on sairauslomalla olevan työntekijän, jossa kelalta saa korvauksen.

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Työvoimakoulutusten suhteen on tärkeää mahdollistaa ja edelleen kehittää rakentavaa vuoropuhelua koulutussektorin ja työnantajien kanssa.

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Kotikunta olisi velvollinen korvaamaan myös koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Esitettyä säännöstä tulee täsmentää työvoimakoulutuksen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen osalta siten, että koulutukseen hakeutuminen tulee perustua voimassa olevaan työllistymissuunnitelmaan.

Jatkossa koulutuksen järjestäjä ja työvoimaviranomainen sopivat valtionosuudella rahoitetun työvoimakoulutuksen järjestämisestä alueella. Tällä hetkellä koulutuksen järjestäjät ovat sopineet työvoimakoulutuksen järjestämisestä 15 ELY-keskuksen kanssa. Uudistuksen myötä koulutuksen järjestämisestä sopimisen työmäärä voi lisääntyä, sillä työvoimaviranomaisten toimivien sopijaosapuolien määrä kasvaisi. Lisätyön tuomat haasteet tulee huomioida ja resursoida.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Muutosturvakoulutus on uusi säädös. Sen kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Lakiesityksessä esitetään palkkatuen osalta sääntelyä muutettavaksi siten, ettei palkkatukea olisi jatkossa mahdollista myöntää kunnalle, kuntayhtymälle eikä näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Jos kunnat eivät voi enää hyödyntää palkkatukityökalua tulee tämän tilalle luoda korvaava järjestelmä. Kunnat eivät voi palkata normaalin rekrytointiprosessin kautta useita henkilöitä kuntaan osana työllistämistoimenpidettä. Pienissä kunnissa ei ole heille sopivia tehtäviä eikä tarvittavaa määrää ohjausresurssia. Kuntien tulee myös voida uudelleen ohjata palkkatuella palkattu tai velvoitetyöllistettävä henkilö.

Kunnilla on ollut varsinkin heikossa työmarkkina-asemassa sekä pitkään työttömänä olleiden työllistämässä merkityksellinen rooli. Kunnan palkkatukityöllistäminen on toiminut askeleena avoimia työmarkkinoita kohti. Palkkatuella työllistettyjen kustannusten huomioiminen osana valtionosuutta ei saa vaarantaa heikommassa asemassa olevien työllistymismahdollisuuksia. On huomioitava, että palkkatuen merkitys on erittäin pieni, mikäli yrittäjällä on tarve rekrytoida. Yritysten kyky rekrytoida riippuu pitkälti taloustilanteesta ja kun tarve rekrytointiin ilmenee ovat yritykset yleensä valmiita maksamaan osaavasta työvoimasta. Pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen tarvitaan jatkossakin kuntien ja kolmannen sektorin kaltaisia toimijoita. Esitetyt muutokset herättävät huolta erityisesti vaikeimmin työllistettävien työllistymismahdollisuuksista.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

Lakiesityksessä esitetään starttirahaa koskevan sääntelyn muuttamista siten, että yritystoimintaan liittymättömät tulot eivät estäisi starttirahan maksamista kokonaan, vaan ne otettaisiin huomioon starttirahaa vähentävänä. Esitetty muutos on kannatettava.

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisveloitteesta.

Näkemyksenne:

Velvoitetyön järjestämisestä aiheutuviin palkkakustannuksiin ei maksettaisi erikseen palkkatukea. Kunnalle maksettaisiin työvoimapalveluiden järjestämiseen valtionosuutta, josta säädettäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Valtionosuuteen luettaisiin mukaan velvoitetyöstä aiheutuvat palkkakustannukset palkkatuen määrää vastaavalta osin. Tämä tarkoittaisi sitä, että 50 prosenttia työllistetyistä aiheutuvista 10 luvun 5 §:ssä tarkoitetuista palkkatuella katettavista palkkakustannuksista olisi mukana valtionosuuden kustannuspohjassa.”
Velvoitetyöllistettävien määrä vaihtelee eri vuosina ja on ennakoimatonta lyhyelläkin tähtäyksellä.

Velvoitetyön jäädessä yksin kuntien vastuulle on syytä huomioida, että hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä noin puolet kuntien tehtävistä siirtyy hyvinvointialueille ja kuntien mahdollisuudet tarjota velvoitetyötehtäviä kaventuu merkittävästi. Kunnilla ei välttämättä ole tarjota työtä omasta organisaatiostaan kaikille työllistämismallin piiriin tuleville tälläkään hetkellä, joten heitä on sijoitettu toisten työnantajien palvelukseen. Työllistettäviä henkilöitä tuleekin edelleen voida siirtää toisen työnantajan ns. käyttäjärytymisen palvelukseen kun se palvelee työllistettävän henkilön etua.

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Uudistuksessa tulee huomioida kokonaisarkkitehtuuri. Jos järjestelmäkehittämisen vastuu jää valtiolle, tulee vastakin varmistaa, että kehittämistyötä ohjaavat niin kuntien eli työvoimaviranomaisen kuin asiakkaidenkin tarpeet.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?**
- **kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)**
- **kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus**

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. Vuoden 2022 kustannuksia korottavat mm. uuden asiakaspalvelumallin kustannukset. On perusteltua, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannuksen määriteltäisiin varsinaisen siirtovuoden (2024) talousarvion perusteella.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

Liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvalain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-

**Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

**Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta**

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

**Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu

- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja KELA. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa (tarkoitetaan työvoimaviranomaisella kuntaa?). Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Kunta tulisi lisätä toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuvat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen, joka on kannatettava asia.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemisestä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resurssoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resurssointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit. Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresurssointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Resurssointia tulisikin tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus).

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Etelä-Karjalan eri toimijoiden yhteinen huoli on päällekkäisten lainsäädäntömuutosten yhteisvaikutusten arvioinnin haastavuus. Vaikutukset kuntien talouteen ja mahdollisuuteen järjestää laadukkaat työllisyys- ja yrityspalvelut, jäävät avoimiksi. Yhtäaikaiset muutokset rahoituksessa, hallinnossa ja työllistämishdoissa, ovat toiminnan ja talouden näkökulmista suuria riskejä. Uudistusten jaksottamista tulisikin harkita. Erityistä huolta kannetaan pitkään työttöminä olleiden

työllistymismahdollisuuksien kaventumisesta: uudistus ei saa johtaa tilanteeseen, jossa vaikeimmin työllistettävien palvelut vaikeutuu ja vastuu pirstoutuu työvoimaviranomaisen ja hyvinvointialueen kesken. Parasta olisi jos ne pitkään työttömän olleet henkilöt jotka eivät ole työkykyisiä siirretään heitä paremmin tukevien palveluiden ja etuuksien piiriin. Myös Työmarkkinatuen kuntaosuus on aikansa elänyt malli.

Myös yrityspalvelujen kokonaisuuteen tulee kiinnittää edelleen huomiota, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet toteutuvat.

Pihlajamäki Kristiina
Savitaipaleen kunta